

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การปรับเปลี่ยนการเกษตรเคมีไปเป็นการเกษตรอินทรีย์ เพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมของเกษตรกรบ้านป่าไผ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นายสายันท์ กุลวงศ์

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ รองศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การปรับเปลี่ยนการเกษตรเคมีไปเป็นเกษตรอินทรีย์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนการเกษตรของเกษตรกรชุมชนบ้านป่าไผ่ เพื่อศึกษาเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรดั้งเดิมเป็นระบบเกษตรเคมีและเป็นระบบเกษตรอินทรีย์ และเพื่อศึกษาผลที่ได้รับจากการเกษตรอินทรีย์ต่อเศรษฐกิจ สังคม และการฟื้นตัวของสิ่งแวดล้อม

วิธีการศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้างและเป็นคำถามปลายเปิด การบันทึกภาคสนาม การทำงานร่วมกับชุมชนและกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ใช้กล้องถ่ายรูป เป็นอุปกรณ์ช่วยในการรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ แยกแยะ ตีความ และวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำเสนอรายงานการวิจัยแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1) การปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรของเกษตรกรชุมชนบ้านป่าไผ่

จากการวิจัยสามารถสรุปการปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรของชุมชนบ้านป่าไผ่ได้ ดังนี้

1.1 ช่วงการเกษตรดั้งเดิม พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๔๓ เป็นการทำการเกษตรที่เน้นการผลิตเพื่อการยังชีพ ใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในชุมชน อาศัยการพึ่งพิงธรรมชาติ ไม่ก่อผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

1.2 ช่วงการเกษตรเคมี พ.ศ. ๒๕๔๓-๒๕๕๓ เป็นระบบการเกษตรแผนใหม่ ที่รับมาจากหน่วยงานภายนอก ส่งผลให้เกษตรกรบ้านป่าไผ่ต้องพึ่งพิงปัจจัยการผลิตจากภายนอก มีการ

ลงทุนที่สูงขึ้น ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง รถไถ และเครื่องทุ่นแรง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเกษตรกรและสิ่งแวดล้อม เช่น ทำให้เกษตรกรเกิดภาวะหนี้สิน สุขภาพเสื่อมโทรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายและสูญเสียการพึ่งตนเอง

1.3 ช่วงการเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2544 – ปัจจุบัน เกษตรกรหันมาทำการเกษตรโดยเน้นการพึ่งตนเองและรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรอินทรีย์ หันมาให้ความสำคัญแก่ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพชีวิต ทำให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่มั่นคง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่มีผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรดั้งเดิม เป็นระบบเกษตรเคมี และเป็นระบบเกษตรอินทรีย์

2.1 เงื่อนไขที่มีส่วนทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนระบบเกษตรดั้งเดิมเป็นระบบเกษตรเคมีคือ

เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ความต้องการเพิ่มรายได้ 2) แรงจูงใจด้านตลาด เงื่อนไขทางสังคม ได้แก่ 1) กระแสของระบบการเกษตรแผนใหม่ 2) การส่งเสริมจากหน่วยงานของรัฐ 3) ปรับเปลี่ยนตามเพื่อนบ้าน

2.2 เงื่อนไขที่มีส่วนทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนระบบเกษตรเคมีไปเป็นเกษตรอินทรีย์มีดังนี้คือ เงื่อนไขด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ต้นทุนการผลิตสูง 2) รายได้ไม่แน่นอน 3) ตลาดที่ผูกขาด 4) ภาวะหนี้สิน ส่วนเงื่อนไขด้านสังคม ได้แก่ 1) การพัฒนาตามกระแสนโยบายของรัฐ 2) ภาวะผู้นำชุมชน 3) ปัญหาด้านสุขภาพคนในชุมชน 4) ความสัมพันธ์ของระบบเครือญาติและเพื่อนบ้าน 5) สภาพของการรับรู้และการยอมรับ 6) การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม

3) จากการดำเนินงานและลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกษตรกรได้เห็นผลของการทำเกษตรในระบบอินทรีย์ดังนี้คือ ผลทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ลดต้นทุนการผลิต 2) รายได้สม่ำเสมอ 3) ตลาดที่แน่นอน 4) เกิดธุรกิจขนาดเล็กในชุมชน ส่วนผลของเกษตรอินทรีย์ที่มีต่อสังคม ได้แก่ 1) เกิดระบบการเรียนรู้ 2) เกิดระบบคุณค่า 3) สุขภาพคนในชุมชนเริ่มดีขึ้น 4) มีอิสระในตัวเอง 5) เกิดเครือข่ายระหว่างชุมชน และผลด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทำเกษตรแบบอินทรีย์ ได้แก่ 1) สภาพดินดีขึ้น 2) เกิดตัวน้ำตัวเบียนเพิ่มขึ้น 3) เกิดความหลากหลายของพืชที่ปลูกในพื้นที่ และ 4) สภาพอากาศของชุมชนเริ่มดีขึ้น

Independent Study Title	Changing from Chemical to Organic Agriculture for Environmental Sustainability of Ban Pa Phai's Farmers, Amphoe Doi Saket, Changwat Chiang Mai
Author	Mr. Sayan Kulawong
Degree	Master of Arts (Man and Environment Management)
Independent Study Advisor	Assoc. Prof. Prayad Pandee

Abstract

The study of the conversion of chemical agriculture to organic agriculture aimed at investigating the conversion of agricultural practice of agriculturists in Ban Papai community as far as the economic, social and environmental impacts over the conversion of chemical agriculture to organic agriculture were concerned. The study socio – economic and environment affecting change of classical as far as the economic, social and the environmental sustainable aspects were concerned.

The study was qualitatively conducted; reviewing over documents, thoughts, theories concerned were made. The data was collected through observations, non-structural interviews, open-ended questions, field records and community and organic agricultural activity participation. Photos were taken while conducting the activities. The data derived was categorized, classified, interpreted and analyzed before being descriptively presented; the results were as followed:

1) Agricultural System modification of farmers in Ban Papai community.

Conclusion from the research findings were as follows.

1.1 classical agriculture period (1926-1956). The system was concentrated on subsistence farming and depended on natural production input available in the community, no impact on quality of life and environment.

1.2 Chemical agriculture period (1957-2000). The system was adjusted for modern agricultural system from external agency. The farmers depended on production input from outside, with higher cost and modern technology. This period resulted in direct impact to the farmers and environment, such as, debt, bad health, deteriorated natural resources/environment, and self insufficiency.

1.3 Organic agricultural period (2001-present). The farmers came back for self sufficient agriculture group and set priority for quality of natural resources, environment, and life. In effect, the farmers are better off in their socio-economic status as well as in their environment.

2. The socio-economic and environment affecting change of classical agriculture into chemical and organic agriculture.

2.1 Conditions affecting change of classical agriculture to chemical agriculture are as follows:

- economic condition, i.e., 1) need of more income, 2) marketing motivation
- Social conditions, i.e., 1) movement of modern agricultural system 2) governmental agencies promotion 3) neighborhood imitation.

2.2 As far as the economic, social and environmental aspects were concerned, the conditions that caused the conversion of chemically agricultural practice to the organic one could be identified as: Economic Aspects – 1) High Producing Costs, 2) Inconsistent Incomes, 3) Monopolization, 4) Debt Burden; Social Aspects – 1) The Development Conducted According to the National Agenda, 2) Community Leadership, 3) Health Problems of Local Folks in the Community, 4) Relationships among Relatives and Neighbors, 5) State of Acknowledgement and Acceptability, 6) Supports Rendered from outside; and Environmental Aspects – Soil Deterioration.

3. According to the on-hand implementation, the agriculturists could witness the results derived from the organic agricultural practice as followed: Economic Aspects - 1) The Decreasing Cost of Production, 2) The Consistent Incomes, 3) Sustainable Market, 4) The Community's SMEs; Social Aspects – 1) The Introduction of Learning System, 2) The Introduction of Value System, 3) The Betterment of the Community Local Folks' Health Condition, 4) Independent, 5) Inter-community Networks; Environmental Aspects – 1) Better Land Fertility, 2) Increasing Useful Insects, 3) Plant Variety, and 4) Better Climatic Condition for the Community.